

SAKSBEHANDLER
Arnt Magne Haugen

INNVALGSTELEFON

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
09/00267-8

DERES REF.

DERES DATO

ARK. B - Bygninger
218 (Gyland) Flekkefjord - VA

VÅR DATO
28.08.2012

Vest-Agder fylkeskommune
Postboks 517 Lund
4605 Kristiansand

COPY
EKSPEDERT
SG

Bedehuset Emmaus 200/21, Flekkefjord kommune - Vedtak om fredning med hjemmel i Lov om kulturminner § 15, jf. § 22.

Vi viser til tidligere utsendt fredningsforslag for bedehuset Emmaus, datert 4. oktober 2011, som har vært på høring hos berørte parter og instanser. På grunnlag av dette fatter Riksantikvaren følgende vedtak:

VEDTAK:

Med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 § 15 jf. § 22, freder Riksantikvaren Bedehuset Emmaus, gnr. 200, bnr. 21, i Flekkefjord kommune.

Omfanget av fredningen

Forslaget om fredning etter § 15 vil omfatte gnr. 200, bnr. 21, bedehuset Emmaus, Gylandsveien 314 i Flekkefjord kommune, med eksteriør og interiør. Fredningen omfatter også løst og fast inventar som er beskrevet i dokumentasjonsvedlegget. Bygningen er markert på vedlagte kart.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen er å bevare bedehuset Emmaus som et svært autentisk og godt bevart eksempel på et bedehus; en bygningstype som har tjent som et viktig kristent og sosialt samlingssted. Fredningen skal sikre enkeltbygget, samt bygningens kulturhistoriske verdier.

Fredningen av bygningens eksteriør skal sikre bygningens arkitektur. Både det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, som fasadeløsning, opprinnelige/eldre vinduer og dører, materialer og overflater skal opprettholdes. Videre er formålet å bevare interiøret med henhold til rominndeling, bygningsdeler og overflater. Tilhørende fast og løst interiør skal bevares i bygningen som en viktig del av helheten. Interiøret som omfattes er beskrevet i dokumentasjonsvedlegget.

BEDEHUSET EMMAUS, BYGNINGSNR 21284076
 GNR 200/BNR 21/SNR 1
 GYLANDSVEIEN 314
 FLEKKEFJORD KOMMUNE

- Berørt eiendom
- Fredet bygning, KML § 15

Bakgrunnskart: FKB2 WMS
 Utarbeidet av Riksantikvaren, september 2011

Fredningsbestemmelser

Fredningsbestemmelsene er utformet i samsvar med fredningens formål og gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid.

- 1. Det er ikke tillatt å rive, skade eller flytte bygningen eller deler av denne.*
- 2. Det er ikke tillatt å bygge om bygningens eksterior eller interior. (Unntatt fra dette er eventuelle tilbakeføringer, jf. punkt 5.)*
- 3. Det er ikke tillatt å skifte ut bygningselementer eller materialer, forandre overflater eller utføre annet arbeid ut over vanlig vedlikehold på bygningens eksterior, interior eller konstruksjon. (Unntatt fra dette*

er eventuelle tilbakeføringer, jf. punkt 5.)

4. *Alt vedlikehold og all istandsetting skal skje med materialer og metoder som er i tråd med bygningens egenart og på en måte som ikke reduserer de arkitektoniske og kulturhistoriske verdiene.*
5. *Tilbakeføringer til opprinnelig eller tidligere utseende og/eller konstruksjoner kan tillates i særlige tilfelle under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på et sikkert, dokumentert grunnlag og etter dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten.*
6. *Løst inventar som inngår i fredningen, jf. vedlagte dokumentasjon, må ikke skades eller fjernes fra bygningen.*

Følger av fredningen

Lovhenvisning

Når det gjelder behandlingen av fredete hus og anlegg, vises det til kulturminneloven §§ 15a, 16, 17 og 18, samt ovennevnte fredningsbestemmelser.

Arbeider som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven, må i tillegg forelegges kommunale myndigheter. Det gjøres oppmerksom på at tillatelser etter kulturminneloven må foreligge før arbeider i tråd med plan- og bygningsloven kan settes i verk.

Vedlikehold

Det er eier som har ansvar for det løpende vedlikeholdet av fredete bygninger og anlegg. Det grunnleggende prinsippet for vedlikehold av fredete bygninger er å bevare mest mulig av de opprinnelige eller eldre bygningselementene og detaljer som kledning, vinduer, dører, listverk, gerikter og overflatebehandling. Vedlikehold av fredete bygninger og anlegg skal så langt som mulig skje i samsvar med opprinnelig utførelse, teknikk og materialbruk og for øvrig i samsvar med fredningsbestemmelsene.

For mer informasjon om vedlikehold og forvaltning av fredete bygninger og anlegg, vises til Riksantikvarens informasjonsblader.

Dispensasjon

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse/dispensasjon til å sette i gang alle typer tiltak som går ut over vanlig vedlikehold, jf. kulturminneloven § 15a (og § 19 tredje ledd). Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen som avgjør om tiltaket kan iverksettes, evt. på visse vilkår. Oppstår det tvil om hva som anses som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen/Sametinget likeledes kontaktes.

Økonomisk tilskudd

Det er anledning til å søke fylkeskommunen om tilskudd til vedlikehold og istandsettingsarbeider. Fylkeskommunen kan gi opplysninger om frist for innsendelse av og krav til søknad.

Dersom det etter § 15a blir gitt dispensasjon med vilkår som virker fordyrende på arbeidet, skal det gis helt eller delvis vederlag for utgiftsøkningen, jf. § 15a annet ledd.

Kort karakteristikk av kulturminnet

Bedehuset Emmaus ligger på gården Gyland i Flekkefjord kommune og er det eldste av tre bedehus på samme gård. Emmaus har tilhørt indremisjonen, mens de to andre er baptistkirkens Betania fra 1907, og Sion fra 1936 som ble benyttet av Gyland pinsemenighet.

Emmaus ble bygd i 1888 og framstår som en enkel hvitmalt trebygning med en utforming som stort sett er typisk for tiden og området. Den er bygget i panelt reisverk og har rød tegl på taket. Bygningen skiller seg imidlertid ut ved to markerte trekk som indikerer at dette ikke er en vanlig gårdsbygning:

- Inngangspartiet er trukket inn i et hjørne på en måte som er vanlig på forretninger i tettbygde strøk og først og fremst knyttet til gatekryss, selv om Emmaus ligger langs en rett veistrekning.
- Bygningen har spesielt høye vinduer på langveggene, slik at etasjeskillet/galleriet måtte legges bak øverste ruta og er synlig fra utsiden.

For nærmere beskrivelse av kulturminnet vises det til vedlagte dokumentasjon.

Vurdering av kulturminnet. Begrunnelse for fredningsvedtaket.

Bedehuset Emmaus er blant de best bevarte bedehusene i Vest-Agder. Det er lite endret både innvendig og utvendig og fremstår derfor som svært autentisk.

Bedehuset Emmaus er også unikt som del av et særpreget kulturmiljø, som på sjelden talende måte illustrerer kristenlivets historie i den delen av landet der vekkelsesbevegelsen hadde størst gjennomslagskraft.

Bygningen er nylig restaurert og er i god teknisk stand.

Riksantikvarens myndighet

Det følger av kulturminneloven § 15 jf. § 22 at departementet kan frede byggverk og anlegg eller deler av dem av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. (Det følger videre av § 19 at departementet kan frede et område rundt et fredet kulturminne så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet eller for å beskytte vitenskapelige interesser som knytter seg til det.) Myndighet til å fatte vedtak om fredning er delegert fra Miljøverndepartementet til Riksantikvaren jf. forskrift om faglig ansvarsfordeling mv etter kulturminneloven av 9. februar 1979 § 12 nr. 1.

Bakgrunn for fredningen

I 2005 fikk fylkeskommunen en søknad om riving av Emmaus til uttalelse. Styret så seg ikke i lenger stand til å påta seg oppgaven med bevaring og vedlikehold av Emmaus, da det var nytt bedehus under bygging i bygda. Det spesielle kulturmiljøet som "Emmaus" inngår i, ikke minst samlokaliseringen med de to andre bedehusene, gjorde at kulturminnemyndigheten i utgangspunktet var meget skeptiske til riving. De tre bedehusene og kapellet som erstattet sognekirken i 1929 og som står på den middelalderske kirkegården, ligger svært nær hverandre og illustrerer på en sjeldent

talende måte kristenlivets historie i Gyland, med vekkelse og nye menigheter fra slutten av 1800-årene.

Sammen med Flekkefjord kommune tok man derfor initiativ til et møte med eierne av bygningen, og rivningen ble foreløpig utsatt. Fylkeskommunen tilbød seg å bidra med midler til å restaurere bygningen, og eventuelt også vurdere muligheten for å flytte den vekk fra selve gårdstunet. I 2007 kom det imidlertid et tilbud om overtakelse fra styret for bedehuset som politikerne i fylkeskommunen godtok. Bygningen er nå restaurert og er i god stand, men har fortsatt noen skader i grunnmuren, samt gamle vannskader i veggplatene på et par steder inne i salen.

Fredningen av bedehuset var i utgangspunktet planlagt å være en av 12 fredninger i Kulturminneåret 2009 som hadde tema "dagliglivets kulturminner". Av ulike årsaker ble fredningen ikke gjennomført som del av Kulturminneåret, men er i stedet planlagt gjennomført i 2012.

Eiendomsforhold.

I 2007 overtok Vest-Agder Fylkeskommune bedehuset for bevaring.

Forholdet til naturmangfoldsloven.

I henhold til naturmangfoldslovens § 7 er det vurdert om vedtaket vil komme i strid med hensyn som er beskyttet i denne loven. Det er ikke påvist følger av fredningen som vil være i strid med naturmangfoldslovens bestemmelser.

Redegjørelse for saksgang og innkomne bemerkninger

Melding om oppstart av fredning ble, i samsvar med kulturminneloven § 22 nr.1 meddelt eieren og kommunen i brev av 16. februar 2009. Samtidig ble dette kunngjort i Avisen Agder og Fædrelandsvennen.

Det kom ingen merknader inn i forbindelse med varsel om oppstart av fredning.

Riksantikvaren utformet deretter fredningsforslag, og dette ble i samsvar med kulturminneloven § 22 nr.2 sendt på høring til berørte parter 4. oktober 2011. Det ble kunngjort i avisene Fædrelandsvennen og Avisen Agder samt i Norsk lysingsblad at fredningsforslaget var lagt ut til offentlig ettersyn i Flekkefjord kommune.

Det ble gitt en frist på 6 uker fra kunngjøringsdagen til å komme med uttalelser.

Det kom ingen merknader inn i forbindelse med varsel om oppstart av fredning.

Riksantikvaren utformet deretter fredningsforslag, og dette ble i samsvar med kulturminneloven § 22 nr.2 sendt på høring til berørte parter 4. oktober 2011. Samtidig ble det kunngjort i avisene fedrelandsvennen og Avisen Agder samt Norsk lysingsblad at fredningsforslaget var lagt ut til offentlig ettersyn i Flekkefjord kommune og hos Riksantikvaren.

Det ble gitt 6 ukers høringsfrist til å komme med uttalelser. Det kom ingen merknader til fredningen.

I henhold til kulturminneloven § 22 nr. 3 skal forslag om fredning legges frem for kommunestyret før vedtak om fredning fattes. Fredningsforslaget ble oversendt kommunen i brev av 21. desember 2011. Saken ble behandlet i formannskapet den 23. februar 2012 og i bystyret den 29. mars 2012.

Vedtak i Flekkefjord bystyre 29. mars 2012:

«*Flekkefjord kommune stiller seg positiv til at Riksantikvaren foreslår å frede bedehuset Emmaus i Gyland.*»

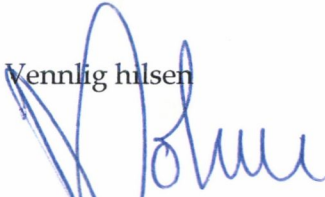
Riksantikvarens bemerkninger til høringsuttalelsene

Det er ikke kommet inn noen merknader i saken. Flekkefjord bystyre støtter fredningen og stiller seg svært positive til fredningen, men bemerker at de ikke ønsker å påta seg økonomiske forpliktelser i den sammenheng. Det er i utgangspunktet eieren av en bygning som har ansvar for vedlikeholdet, men det er mulig å søke Riksantikvaren om økonomisk støtte til vedlikehold. Riksantikvaren har ikke funnet grunnlag for å endre fredningsbestemmelsene i forhold til det framlagte forslaget.

Opplysning om klageadgang og tinglysing

Riksantikvarens vedtak om fredning kan påklages til Miljøverndepartementet, jf. forvaltningsloven § 28. Eventuell klage stiles til Miljøverndepartementet, men sendes Riksantikvaren innen tre uker fra fredningsvedtaket er mottatt, jf. forvaltningsloven § 29.

Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med kulturminneloven § 22 nr. 5

Vennlig hilsen

 Jørn Holme

 Dagfinn Claudius
 avdelingsdirektør

Vedlegg:

3

Diplom

Informasjonsbladet «Å eie et fredet hus»

Uttalelse fra Flekkefjord kommune

Kopi til:

Åge Gyland, Gyland, 4436 GYLAND

Flekkefjord kommune, Kirkegaten 50, 4400 FLEKKEFJORD

Miljøverndepartementet, Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo

Fortidsminneforeningen avdeling Vest-Agder, Postboks 481, 4664 Kristiansand